

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Den Haag

Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie
BIS-001/2014

Datum 17 februari 2014
Betreft ODA-norm

Hierbij bied ik u het eindrapport aan van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) "Naar een nieuwe definitie van ontwikkelingssamenwerking – Beschouwingen over ODA" alsmede de kabinetsreactie op dit onderzoek.

Het IBO betreft, zoals de taakopdracht aangeeft, een verkennend onderzoek naar de definitie en financiering van ontwikkelingsrelevante uitgaven in internationaal verband (in het bijzonder de OESO/DAC), in het licht van de nieuw uit te werken mondiale ontwikkelingsagenda en de consequenties daarvan voor de definitie van *Official Development Assistance* (ODA).

Het ODA-concept is aan vernieuwing toe. Het systeem is teveel een keurslijf geworden en past niet meer bij de nieuwe verhoudingen in de wereld en de nieuwe vormen van ontwikkelingssamenwerking, zoals (innovatieve) financieringsmechanismen. Daarom zet Nederland in op een modernisering van de ODA-definitie en wil Nederland de komende tijd het voortouw nemen om de modernisering in internationaal verband te bewerkstelligen.

Hierbij zijn de bevindingen van het IBO-rapport zeer bruikbaar. In het IBO-rapport worden aan de hand van bouwstenen, die bestaan uit verschillende keuzes ten aanzien van doelen, instrumenten, sturing en registratie van ODA, vijf beleidsvarianten uitgewerkt voor de Nederlandse inzet in het internationaal debat over ODA. In al deze varianten zitten elementen die mij aanspreken en die passen bij mijn visie, die ik hieronder kort weergeef.

Op korte termijn streef ik naar een besluit van de OESO om het ODA-mechanisme te moderniseren. Nieuwe vormen van hulp die bijdragen aan ontwikkeling moeten worden meegerekend. Dat geldt bijvoorbeeld voor garanties en verzekeringen die als hefboom veel private investeringen naar ontwikkelingslanden kunnen trekken. Daarbij moet het gaan om de resultaten en de effectiviteit van de inzet. Tegelijk wil ik nog eens kritisch bekijken hoe we de inzet van instrumenten meetellen bij de internationale vergelijking. Sommige instrumenten, waarvan de toerekening internationaal ter discussie staat, zoals de kosten van eerstejaarsopvang van asielzoekers, technische assistentie en beurzen voor opleidingen, zullen onderwerp van gesprek zijn in het internationale debat. Een mogelijk gevolg is dat

deze instrumenten in de toekomst niet meer als ODA kunnen meetellen. De lijst van begunstigde landen moet worden ingekort. Nu staan daar nog landen (upper-middle-income countries) op die inmiddels zo ontwikkeld zijn dat ze geen ODA meer nodig hebben.

Op middellange termijn is veel méér nodig. Een nieuwe, veel bredere aanpak moet zich richten op Internationale Publieke Goederen. Grensoverschrijdende thema's als klimaat, migratie, handel en veiligheid zijn te groot voor naties om alleen op te lossen. Dat vraagt om inspanningen van alle landen, ongeacht hun ontwikkelingsniveau, maar ook van bedrijven en maatschappelijke organisaties. Het blijft voor de hand liggen dat rijke landen meer kunnen bijdragen dan arme landen. Er moeten dus afspraken komen over wat van wie mag worden verwacht en hoe we die inzet meten.

Nederland zal de komende tijd studies initiëren en bijeenkomsten beleggen om het debat hierover verder op gang te brengen.

Naar aanleiding van het mondeling overleg met Uw Kamer d.d. 17 december 2013 over de ODA-norm, hecht ik er aan in lijn met deze kabinetsreactie op het IBO-rapport Uw Kamer specifiek mijn standpunt inzake de ODA-norm toe te lichten. Daarbij ga ik in op drie aspecten van de ODA-norm:

1. De wenselijkheid van een norm;
2. De wijze waarop de norm wordt ingevuld;
3. De hoogte van de norm.

Wenselijkheid van een norm

Ik ben voorstander van het hebben van een norm. Een norm draagt bij aan het verkrijgen van financieel commitment voor ontwikkelingssamenwerking. Ook al halen veel landen de huidige norm niet, het politiek signaal dat uitgaat van de in VN-verband gemaakte afspraak hierover is wel degelijk van invloed bij discussies over bijdragen van donoren aan het oplossen van armoede.

In het kader van de post-2015 agenda is Nederland voorstander van universele doelen die voor iedereen gelden. Dus geen agenda die ontwikkelde landen alleen maar als financiers ziet en andere landen alleen maar als ontvangers, maar een agenda waaraan alle landen zich verbinden en waarbij van elk land een inzet gevraagd wordt op de afgesproken doelstellingen. Daar maakt het nemen van een financiële verantwoordelijkheid deel van uit, of het nu gaat om ODA of niet. Ik zet daarbij in op het maximaliseren van de verschillende mogelijkheden voor ontwikkelingsrelevante financiering, gebruik makend van de gecombineerde inspanningen op het terrein van hulp, handel en investeringen.

Zoals hierboven al aangegeven, verwacht ik dat op middellange termijn de agenda breder wordt richting internationale publieke goederen en er niet meer alleen sprake is van ODA-financiering. Ook dan zullen internationale afspraken en een norm of andersoortig mechanisme nodig blijven om de bijdragen van landen aan het bereiken van de afgesproken doelen vast te stellen en te vergelijken, om landen te committeren en zonodig aan te spreken op free-rider gedrag.

De wijze waarop de norm wordt ingevuld

Ik vind dat opnieuw moet worden gekeken naar de manier waarop de norm wordt ingevuld: wat hoort er wel en niet thuis onder de ODA-definitie. Hierboven noemde ik al enkele elementen die daarbij een rol spelen, voor de verdere toelichting op de Nederlandse inzet op deze modernisering van de ODA-definitie verwijs ik naar bijgaande kabinetsreactie op het IBO-rapport.

De hoogte van de norm

Nederland zal de komende jaren niet aan de norm van 0,7% BNP voldoen. Er zijn afspraken gemaakt in het regeerakkoord over bezuinigingen, ook op het terrein van ontwikkelingssamenwerking, zonder daarbij overigens de koppeling tussen het Nederlandse ODA-budget en het BNP los te laten. De gemaakte afspraken gelden voor deze regeerperiode. In 2013 bedraagt het ODA-percentage 0,67%. Voor 2014 en 2015 geldt dat het ODA percentage nog niet kan worden vastgesteld, aangezien de ODA-bestanddelen in het Dutch Good Growth Fund (50 mln in 2014, 100 mln in 2015) en het Budget Internationale Veiligheid (250 mln) achteraf worden bepaald. Vooralnog zijn de percentages voor 2014 en 2015 respectievelijk 0,59% en 0,60%.

Onze Referentie
BIS-001/2014

In internationaal verband zet ik voor de komende periode in op het behoud van een internationale norm voor ontwikkelingsrelevante uitgaven en op het mobiliseren van een zo groot mogelijke bijdrage, van alle internationale spelers, voor de post-2015 doelstellingen.

De Minister voor Buitenlandse Handel
en Ontwikkelingssamenwerking,

Lilianne Ploumen